

A KÉPERNYŐ előtt

A hírlapíró és a halál

Régóta kísérletezik már a televízió egy újszerű műfaj megteremtésével. Nagy frók életművéből ad időről időre válogatást.

E kísérletsorozat most érte el legjelentékenyebb sikerét, Krúdy Gyula művének bemutatójával. Itt már többről van szó, mint több-kevesebb szerencsével és leleménnyel ki-harcolt újabb állomásról: itt már megszületett az új forma — egy fról mű lényegének lehető legteljesebb felmu-tatása, a lehető legtakaréko-sabb eszközökkel, lényegre tö-rő tálalásban. Ehhez, persze az kellett, hogy a játék szín-rehozói elrúgják magukat még saját legjobb hagyományaik-tól is, és bátran merjenek valami csakugyan újat: egy immár klasszikus fról világot az alko-tóhoz leghitebben, s ugyanek-kor mégis merészen alakítva megformálni.

Csak látszólag paradox, a amit mondok. A televí-zió ugyanis — ez a csecsemő-korú művészet — napjainkban kínlódja ki magából a tulaj-don esztétikáját, és íme, most kiderült: úgy tud leginkább hű lenni egy műhöz, ha — egy kissé hűtlen hozzá. Két — igaz, egymással összefüggő — Krú-dy-novella (A hírlapíró és a halál, Utolsó szívar az Arabs

szürkénél) szolgált a tv-játék alapjául, és Rózsa Zoltán, a forgatókönyv írója, nem di-csérhető eléggé azért a vakme-rőségért, amellyel ennek a két kiváló írásnak anyagát össze-oldotta — mindenütt a termé-szetes eresztékeknel! —, sőt egy önkéntelenül kínálkozó, s nagyon is krúdys epizóddal még meg is toldotta (Széplaki Titusz és Mágnás Elza szerel-mes éjszakája). Munkája so-rán olyannyira a tv műfaji igényei szerint járt el, hogy az elkészült mű azt az érzést sugallja, mintha maga Krúdy álmolta volna ilyenre ezt a furcsa, keserűdes, bölcsen játékos és játszin bölcs történetet a vasaninos hírlapíróról, az unatkozó ezredesről, akiket a sors kifürkészhetetlen akara-ta és az élet ostoba önkénye egy szép nap egymás pisztoly-csőve elé állít, halálos párba-jt vívni, anélkül, hogy az élet-ben csak egyszer is látták vol-na egymást...

Talán nem is lehetett volna ennél szerencsésebben válass-zani, amikor a televízió elha-tározta, hogy megemlékezik az fró halálának harmincéves for-dulójáról. Ez a két novella ugyanis epikai anyagában ki-tűnően képviseli Krúdy leg-jobb prózáiról erőnyeit; össze-ötvezésükből viszont sarkított feszültség keletkezik, ez pedig

a drámaiság lüktető áramával tölti meg a művet.

A kitűnő forgatókönyvet a Zsurzs Éva avatott ren-dezői keze elevenítette meg a képernyőn. A kort és a sajátos Krúdy-világot élményszerű hi-ttel és hangulatteremtő erő-vel keltette életre a mai néző előtt. Színészválasztását ezú-tal is dicséret illeti: pompásan válogatta össze őket.

Elsőként Kemény László nagyszerű alakításáról kell szólni. „P. E. G.” szolgálaton kívüli huszárezredese sokáig emlékezetes élmény lesz annak, aki látta. Elmélyült gond-dal kereste meg a figura gyö-kerait, és Krúdy világából, az adott kor lelkeiből és a maga invenciójából megragadó jel-lemet formált. Széplaki Titusz — a bohém újságíró — szere-pét Fülöp Zsigmond játszotta, kedves derűvel és a nehéz hírlapírói sors váratlan fordulata folytán támadt „valamely vi-lágfájdalommal”. Váradi Hédi Mágnás Elza szerepében nyúj-tott kiemelkedő, a Gömböc si-kerére emlékeztető alakítást. Kedves, jószívú, élvezet, ra-finált éjjeli pillangója (és te-hetségtelen „művésznője”) sok-ban hozzájárult a korhú at-moszféra felidézéséhez Pándy Lajos markáns pincérfiguráját, Kiss Manyi remek kasszírón-ját. Mányai Lajos bogaras író-ját, Fónay Márta eszköztelen-ségében is, sőt éppen azzal vonzó kocsmárosnőjét és Kéri Gyula stupid párba-jegődőt, mint a remekül megoldott ka-rakteralakítás iskolapéldáit kell megemlítenünk.

Makkai Péter hangulatos díszletei, Nagyajtay Teréz ötletes jelmezei és Ivanicza György jellemző maszkjai mel-lett a bemutató sikerében nagy részük van az operató-röknek is, élükön Czabarka Györggyel.

BÁRÁNY TAMAS